

Antoni Witosz

Fundusz prac geologicznych

Prawne Problemy Górnictwa 12, 23-36

1990

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Antoni Witosz

Fundusz prac geologicznych

I

Waga i znaczenie prac geologicznych, zwłaszcza dla gospodarki narodowej, nie wymagają bliższego uzasadnienia. Ich prawidłowe przeprowadzenie, zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz postanowieniami umowy zawartej między zamawiającym a przedsiębiorstwem górniczym, decydują w wielu wypadkach o trafności decyzji, dla których wyniki prac geologicznych są jedynie punktami wyjścia, np. w zakresie prac inwestycyjnych, i decydują w poważnej mierze o kosztach tych inwestycji czy ich jakości. Ten zaś efekt (optymalizacja decyzji wtórnej) zależy od dokładności rozpoznawania wnętrza ziemi. Szczegółowe przepisy z zakresu prawa geologicznego określają kategorie poznania obowiązujące w badaniach geologicznych poszczególnych rodzajów kopalin. Jest bowiem rzeczą oczywistą, że inna dokładność jest potrzebna, gdy chodzi o tzw. wstępne rozpoznanie złoża, inna zaś, gdy chodzi już o podjęcie działalności inwestycyjnej mającej na celu eksploatację rozpoznanego złoża¹. Przepisy wykonawcze do prawa geo-

¹Por. np. uchwałę Rady Ministrów z 14 kwietnia 1975 r. w sprawie określenia obowiązków inwestorów w zakresie ustalenia zasobów złóż kopalin przed podjęciem działalności inwestycyjnej związanej z eksploatacją złoża kopaliny lub jej przeróbką (Mon. Pol. nr 12, poz. 67), a także np. uchwałę Rady Ministrów z 1 maja 1969 r. w sprawie ustalenia zasobów wód podziemnych przy podejmowaniu działalności inwestycyjnej związanej z eksploatacją wód (Mon. Pol. nr 15, poz. 112).

ologicznego odmiennie regulują także zasady ustalania zasobów złóż kopalin - odrębnie dla kopalin stałych, wód podziemnych, ropy naftowej i gazu ziemnego². Odmiennie zasady obowiązują również przy badaniach gruntu na potrzeby budownictwa.

Dokładność poznania, tj. spełnienie wymogów przewidzianych dla badań w poszczególnej kategorii poznania (C, C_1, C_2), jest w zdecydowanej swej części uzależniona od posiadania bądź nieposiadania środków finansowych przez zamawiającego. Istnieje bowiem prosta zależność polegająca na tym, że im większa jest np. liczba odwiertów badawczych, tym mniejsze jest ryzyko popełnienia błędu w czasie rozpoznania badanego wycinka wnętrza ziemi. Szczegółowość badań (np. liczba odwiertów) zależy jednak od posiadanych i przeznaczonych przez zamawiającego środków na badania geologiczne. Nakłady na prace geologiczne - aczkolwiek znaczne³ - nie pokrywały jednak w dostateczny sposób istniejących w tym zakresie potrzeb; spostrzeżenie to odnosi się zwłaszcza do prac geologicznych finansowanych z budżetu centralnego. Spowodowało to, że w praktyce też często pojawiały się przypadki, iż właśnie z powodu szczupłości środków finansowych badania geologiczne w poszczególnych kategoriach poznania nie były przeprowadzone w przewidzianej w przepisach ilości albo zamiast badań w

²Wypadnie jednak pominąć choćby przykładowe wyliczenie licznych obowiązujących w tym zakresie przepisów.

³Nakłady te z budżetu państwa, jedynie w ramach zadań Centralnego Urzędu Geologii, wynosiły w poszczególnych latach:
 - według ustawy budżetowej na rok 1979 z 21 grudnia 1978 r. (Dz.U. nr 30, poz. 129) - 1 635 000 tys. zł;
 - według ustawy budżetowej na rok 1980 z 21 grudnia 1979 r. (Dz.U. nr 25, poz. 162) - 1 680 000 tys. zł;
 - według ustawy budżetowej na rok 1982 z 6 lipca 1982 r. (Dz.U. nr 20, poz. 148) - 3 650 000 tys. zł (skok dość duży - jest to już skutek rozchwiania cenowego);
 - według zaś ustawy budżetowej na rok 1984 z 29 grudnia 1983 r. (Dz.U. nr 74, poz. 1116) - 3 200 000 tys. zł i jest to tylko dotychczas, bowiem w roku tym fundusz prac geologicznych już funkcjonował (a więc niewiele mniej niż w 1982 r., choć trudno o porównanie; wymagałoby to bowiem uprzedniego porównania cen prac geologicznych w obydwu latach).

kilku kategoriach (które powinny być przeprowadzone na podstawie odrębnie zawieranych umów) łączono rozpoznanie w kilku kategoriach poznania w jednej umowie lub ograniczono się do badań w jednej kategorii poznania. Ujemne skutki praktyczne, w konsekwencji także finansowe, są dość powszechnie znane⁴.

Ułomności dotychczasowego modelu finansowania prac geologicznych, a także potrzeba szybszego i dokładnego poznania budowy geologicznej kraju, zasobów surowcowych i dokładniejszego rozpoznania już odkrytych złóż zadecydowały, że Rada Ministrów - działając na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z 25 listopada 1970 r. - prawo budżetowe⁵, zezwalającego na tworzenie funduszy celowych - podjęła uchwałę nr 138 z 1 lipca 1982 r. w sprawie finansowania prac geologicznych⁶. Na podstawie zawartej w niej delegacji (por. § 7 ust. 2) zostało wydane zarządzenie Prezesa Centralnego Urzędu Geologii⁷ z 9 grudnia 1982 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wnoszenia opłat oraz wydatkowania środków funduszu finansowania prac geologicznych⁸. Obydwa wymienione akty normatywne zostały znowelizowane. Pierwszy z

⁴Choćby np. sprawa rozpoznania geologicznego złóż węgla brunatnego w Bełchatowie.

⁵Dz.U. nr 29, poz. 244. Ustawa ta została zastąpiona nową z 3 grudnia 1984 r. (Dz.U. nr 56, poz. 283) z późn. zm., która w art. 15 ust. 1 jest powtórzeniem art. 13 ust. 1 uchylonej ustawy. Wprawdzie wymaga on, by fundusze celowe były tworzone w drodze ustawowej, to przepisy przejściowe ustawy budżetowej (por. art. 97 pkt. 1) utrzymują w mocy dotychczasowe przepisy o utworzeniu funduszy celowych.

⁶Mon. Pol. nr 17, poz. 139.

⁷Wydana 12 listopada 1985 r. ustawa o zmianach w organizacji oraz zakresie działania niektórych naczelnych i centralnych organów administracji państwowej (Dz.U. nr 50, poz. 262) zniósła Centralny Urząd Geologii. Kompetencje byłego Prezesa tego Urzędu przeszły na Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych, który wykonuje je przy pomocy Głównego Geologa Kraju. Bliżej na ten temat por. artykuł A. A g o p s z o w i c z a: Zmiany w organizacji i kompetencjach organów administracji państwowej w zakresie geologii. W: "Problemy Prawne Górnictwa". Red. A. A g o p s z o w i c z a. T. 11. Katowice 1987.

⁸Mon. Pol. nr 30, poz. 265.

nich uchwałą Rady Ministrów nr 125 z 5 września 1984 r.⁹; drugi zaś zarządzeniem Prezesa CUG-u z 20 września 1984 r.¹⁰ Nowele te są - jak się wydaje - próbą usunięcia niedostatków, których istnienie wykazał dwuletni okres obowiązywania powołanych aktów normatywnych. Wydaje się jednak, iż dokonany zabieg nie usunął wszystkich trudności, jakie akty te zrodziły. Stąd też wydaje się, iż celowe jest zgłoszenie kilku uwag w tym zakresie.

II

Na wstępie należy rozważyć przedmiotowy zakres zastosowania powołanych aktów normatywnych i nakreślić płynące stąd konsekwencje. Według § 1 ust. 2 uchwały środki funduszu przeznacza się na finansowanie:

- 1) badań dla poznania budowy geologicznej kraju;
- 2) geofizycznych i wiertniczych prac regionalnych mających na celu stworzenie podstaw do poszukiwań złóż ropy naftowej i gazu ziemnego;
- 3) geologicznych prac poszukiwawczych dla ustalenia zasobów złóż kopalin (kategoria C₂);
- 4) geologicznych prac rozpoznawczych związanych z ustaleniem zasobów złóż kopalin stałych (kategoria C₁), z wyłączeniem złóż węgla kamiennego;
- 5) badań w zakresie nowych zastosowań kopalin w gospodarce i wód podziemnych;

⁹Mon. Pol. nr 22, poz. 149.

¹⁰Mon. Pol. nr 22, poz. 154.

6) sporządzania i publikowania bilansu zasobów złóż kopalin i wód podziemnych.

Jeżeli jednak poszukiwanie i rozpoznanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego następuje na podstawie wyników prac geologicznych wymienionych w pkt. 1 i 2, wyłączona jest możliwość finansowania tych prac z omawianego funduszu.

Z przedstawionego wyliczenia wynika, że cele, na jakie mogą być przeznaczone środki z funduszu prac geologicznych, nie odpowiadają w pełni nazwie, dla którego fundusz ten został utworzony. Katalog nie obejmuje wszystkich prac geologicznych, lecz tylko niektóre, a jednocześnie tak ujęty katalog celów wykracza poza rozumienie prac geologicznych przyjęte przez prawo geologiczne¹¹. Prawo geologiczne określa bowiem tym terminem planowanie i prowadzenie badań geologicznych połączonych z robotami w terenie, w szczególności z wykonywaniem robót górniczych i wierceń studziennych, prowadzenie obserwacji i pomiarów związanych z tymi robotami, sporządzenie dokumentacji geologicznych, sporządzenie bilansu zasobów złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych (por. art. 1 ust. 2 tego prawa).

Do prac geologicznych nie można zatem zaliczyć badań w zakresie nowych zastosowań kopalin w gospodarce. Chodzi bowiem o badania nad kopalinią już wydobytą, nie zaś np. badania w zakresie możliwości zastosowania nowych technik czy metod badań geologicznych¹². Rozwiązania tej wątpliwości można by poszukiwać jedynie w okoliczności, iż fundusz ten nie jest tworzony na podstawie przepisów prawa geologicznego, lecz prawa budżetowego, które żadnych granic i kryteriów w tym względzie nie zawiera. Tym samym zgromadzone środki mogą być przeznaczone na cele regulowane nie tylko przez prawo geologiczne

¹¹Ustawa z 16 listopada 1960 r. o prawie geologicznym (Dz.U. nr 52, poz. 303).

¹²Np. badań satelitarnych dla celów geologii.

czne¹³. Mimo to jednak tak ujęty zakres powinien znaleźć swój wyraz w nazwie.

Dalsza wątpliwość wynika z porównania pkt. 3 i 6 § 1 ust. 2. Punkt 6 tego paragrafu mówi o sporządzaniu bilansu zasobów złóż kopalin i wód podziemnych. Punkt 3 zaś ogranicza prace poszukiwawcze do ustalenia zasobów złóż kopalin. Albo więc uchwała wyraźnie wyłącza prace poszukiwawcze wód podziemnych, nakazując jednak sporządzenie ich bilansu (co należałoby uznać za dość dziwną sytuację), albo też pod pojęciem kopaliny rozumieć trzeba wody podziemne, co należałoby uznać za rozwiązanie trafne, choć nie przez wszystkich w doktrynie prawa geologicznego akceptowane¹⁴ i pozwoli usunąć tę niejasność.

Wyszczególniony zakres obowiązywania uchwały został ograniczony przez wyliczenie zawarte w § 8. Zgodnie z nim przepisów tej uchwały nie stosuje się do eksploatacji złóż wód podziemnych, torfu uznanego za leczniczy i kopalin towarzyszących kopalinie głównej oraz złóż kopalin, dla których odrębnymi przepisami ustalono obowiązek zatwierdzenia karty rejestracyjnej złoża.

III

Wpływy funduszu prac geologicznych oparte są w głównej swej części na opłatach za wydobyte ze złóż kopaliny, wnoszone przez państwowe jednostki organizacyjne oraz inne jednostki gospodarki uspo-

¹³Chociaż można by zasadnie podnieść argumenty przeciwne, wynikające z przepisów regulujących zakres działania Centralnego Urzędu Geologii i jednostek mu podległych.

¹⁴Tak por. A. A g o p s z o w i c z: Zarys systemu prawnego górnictwa. Katowice 1986, s. 38. Odmiennie por. Z. Ż ó ł t o w s k i (Prawo geologiczne. Komentarz. Warszawa 1964, s. 223) na podstawie analizy art. 1 ust. 1 prawa geologicznego.

żeczniowej eksploatające złoża kopalin. Nowela trafnie więc rozszerza poprzednie unormowanie, które zacieśniło ów zakres podmiotowy jedynie do przedsiębiorstw państwowych i spółdzielni pracy. Był on bowiem niesadekwatny do przepisów prawa górniczego i innych aktów prawnych, które można by zaliczyć do systemu prawnego górnictwa, a także dyferencjonował w sposób niezbyt zrozumiały, co do kryteriów, położenie podmiotów znajdujących się w tej samej sytuacji. Tym niemniej zakres ten nie obejmuje jednostek gospodarki nieuspołecznionej.

Opłatę pobiera się za określoną w przepisach jednostkę wydobytej ze złoża kopaliny w wysokości 1% ceny sprzedaży kopaliny, z wyjątkiem węgla kamiennego, ropy naftowej i gazu ziemnego. Dla węgla kamiennego opłata ta wynosi bowiem 0,6% ceny sprzedaży, zaś dla ropy naftowej i gazu ziemnego 6% ceny sprzedaży. Opłaty te stanowią składnik ceny jednostki wydobytej kopaliny.

Wątpliwości musi jednak budzić § 3 ust. 2 uchwały nr 138. Przepis ten zezwala bowiem na podwyższenie wymienionych opłat o 25% w razie przekroczenia przy wydobywaniu ze złoża kopaliny normatywu strat złoża. Podwyższona opłata będzie bowiem również stanowić składnik ceny jednostki wydobytej, co w obecnej sytuacji gospodarczej będzie mieć znikome oddziaływanie represyjne na jednostkę eksploatującą. Należałoby więc wyraźnie ustalić, iż koszty z tego tytułu obciążają zysk przedsiębiorstwa (jednostki eksploatującej).

Podstawę do ustalenia opłaty stanowi ilość wydobytej kopaliny brutto oraz stosowana w okresie obliczeniowym cena sprzedaży, a w razie braku ceny sprzedaży - cena sprzedaży produktu końcowego otrzymanego w wyniku przetworzenia wydobytej kopaliny pomniejszona o koszty poniesione w toku procesu przetwórczego. Rozwiązanie to, wprowadzone nowelą, należy ocenić pozytywnie w porównaniu ze stanem poprzednio obowiązującym, który pozwalał na możliwość stosowania daleko idących manipulacji. Uchwała nr 138 upoważnia jednak Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych do ustalenia odmiennego sposobu obliczania opłaty. Do ustalenia opłaty przyjmuje się ilość wy-

dobyczej kopaliny brutto lub produktu końcowego, podaną w sprawozdaniu statystycznym GUS albo w obowiązującym jednostkę eksploatującą resortowym sprawozdaniu statystycznym. Jednostki eksploatujące same zgłaszają do Ministerstwa Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych oraz do wiadomości właściwego okręgowego zarządu dochodów państwa i kontroli finansowej deklaracje o należnych oraz wniesionych opłatach. W deklaracji tej należy podać: ilość, cenę oraz wartość wydobytej kopaliny brutto lub produktu końcowego przyjętych za podstawę ustalenia opłaty, obowiązującą stawkę procentową, wysokość deklarowanej opłaty z wyodrębnieniem kwoty należnej z tytułu przekroczenia normatywu strat zasobów złoża oraz łączną kwotę opłat wniesionych od początku roku. Kontrolę prawidłowego ustalenia opłat sprawują Ministerstwo Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych oraz okręgowe zarządy dochodów państwa i kontroli finansowej w toku badania rocznych sprawozdań finansowych danych jednostek.

IV

Środki z funduszu geologicznego są wydawane zgodnie z planem sporządzonym przez Ministerstwo Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych. Plan ten, pomijając tryb jego sporządzania, wymaga zatwierdzenia przez wspomnianego Ministra po zasięgnięciu opinii Geologicznej Rady Programowej¹⁵. Pozycja prawna tego organu nie jest w pełni jasna. Nie wiadomo bowiem, na jakiej podstawie organ ten działa. Z ustawy budżetowej nie wynika bowiem kompetencja do powoływania takiego organu. Organ ten jako organ opiniodawczo-doradczy Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych powołuje także Minister. Ra-

¹⁵Podnieść bowiem należy, iż jednostki te mogą prowadzić wydobywanie kopalni w pewnych sytuacjach określonych przepisami prawa.

da Programowa właściwa jest jedynie do wyrażania opinii w zakresie kierunków badań i prac finansowanych z funduszu prac geologicznych (por. § 6 ust. 1 uchwały nr 138), co nie dość precyzyjnie współgra z powołaną właściwością przewidzianą w zarządzeniu Prezesa CUG-u.

Środki finansowe funduszu są przeznaczone na finansowanie wydatków związanych z prowadzeniem badań geologicznych, lecz tylko tych, które są określone w planach centralnych. Wnioski w zakresie tych potrzeb zgłaszają dysponentowi funduszu jednostki eksploatujące za pośrednictwem swych organów założycielskich lub odpowiednio zarządów centralnych związków spółdzielczych, związków kółek i organizacji rolniczych albo organizacji społecznych. Wprowadzenie noweli do tego postanowienia należy uznać za pożądane. W przeciwnym bowiem razie, a tak było przed nowelą, o wszystkim decydowało swobodne uznanie Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych (poprzednio Prezesa CUG), przy opiniodawczym jedynie charakterze Rady Programowej.

Finansowanie prac ujętych w planie następuje na podstawie umów w formie:

- 1) umowy, na podstawie której powstaje zobowiązanie do zapłaty wynagrodzenia wykonawcy;
- 2) przekazania części środków funduszu do wydatkowania i rozliczenia.

Takie sformułowanie rodzi jednak pytanie, czy z funduszu finansuje się wszystkie prowadzone w ramach umowy o prace geologiczne działania, czy tylko koszty prac geologicznych sensu stricto. Moim zdaniem nie powinno być wątpliwości, iż chodzi tu o możliwość finansowania jedynie prac geologicznych sensu stricto. Treść jednak § 7 ust. 3 może rodzić pewne niejasności i prowadzić do odmiennych wniosków. Zgodnie bowiem z tym przepisem wynagrodzenie wykonawcy ustala się w umowie na podstawie kosztorysu umownego lub w formie wynagrodzenia ryczałtowego. Noweli do zarządzenia Prezesa CUG-u z 20 wrześ-

śnia 1984 r. nie dokonuje tu żadnej specyfikacji ani też nie wylicza żadnych przesłanek, pozwalającej jej dokonać. Przepis tej noweli zdaje się iść jeszcze dalej, bowiem upoważnia wykonawcę do ubiegania się z tego funduszu o wynagrodzenie z tytułu wykonywania obowiązków generalnego wykonawcy.

Problem ulega dalszemu skomplikowaniu w związku z utratą mocy obowiązującej rozporządzenia Rady Ministrów z 20 września 1961 r. w sprawie zasad zawierania i wykonywania umów o prace geologiczne¹⁶. Według owego rozporządzenia umowa o wykonanie prac geologicznych powinna zawierać ustalenie zakresu szkód, jakie mogły powstać w związku z wykonywaniem prac geologicznych, których uniknięcie było niemożliwe nawet przy należytym i niewadliwym prowadzeniu (wykonywaniu) tych prac¹⁷. Szkody te pokrywał w ostatecznym efekcie zamawiający jedynie dlatego, iż wykonywał on swoje uprawnienia np. do poszukiwania kopalin, posługując się w tym celu wyspecjalizowanym podmiotem, jakim jest przedsiębiorstwo geologiczne. To ostatnie, pokrywając szkody, jakie zostały wyrządzone poszkodowanemu, uzyskiwało zwrot wydatkowanych kwot od zamawiającego.

W obecnej sytuacji prawnej powstaje problem, czy na pokrycie takiej szkody mogą być przeznaczone środki z omawianego funduszu.

¹⁶Właściwi ministrowie ustalają tzw. kryteria bilansowania zasobów złóż kopalin, które powinny przynieść między innymi ustalenie prawidłowych ekonomicznie kierunków działania w zakresie wykorzystania danych zasobów w sposób gospodarczo uzasadniony (por. np. art. 94 ust. 1 pr. gór.). Niekiedy jednak na skutek różnych okoliczności, m.in. kształtu złoża, grubości pokładów, stosowanych technik wydobywczych, ilość kopalin zawarta w bilansie nie może być w pełni wydobyta. Stąd też dla poszczególnych złóż ustala się normatywy takich strat. Ilość zasobów geologicznych nie zawsze więc musi odpowiadać ilości zasobów przemysłowych.

¹⁷Rodzi wątpliwość pominięcie Państwowej Rady Górnictwa, której podstawę działania stanowi wprawdzie art. 147 pr. gór., jednak obejmuje ona swoim zakresem działania także prace geologiczne. Zgodnie bowiem z § 2 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 lipca 1962 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania, składu, trybu postępowania oraz organizacji Państwowej Rady Górnictwa (Dz.U. nr 42, poz. 196 z późn. zm.) do właściwości tej Rady należy także opiniowanie kierunków prac geologicznych.

Brzmienie § 7 zarządzenia zdaje się nie przesądzać pozytywnie tej kwestii. Sądzić zaś można, iż przedsiębiorstwo geologiczne obecnie będzie wkalkulowywać w należne sobie wynagrodzenie, przez odpowiednie ustalenie jego wysokości, odszkodowanie za wyrządzone szkody. Problem ten nie został jednak w analizowanych przepisach dostrzeżony, choć nie należy go uważać za marginalny.

Druga z rysujących się wątpliwości dotyczy zakresu podmiotowego po stronie wykonawcy. Uchwała i zarządzenie (łącznie z nowelami) używają określenia wykonawca. Prace geologiczne prowadzi zaś powołane w tym celu przedsiębiorstwa i inne instytucje państwowe¹⁸, lecz mogą to być także jednostki gospodarki nieuspołecznionej (por. art. 5 ust. 1 pr. geol.). Nie jest zaś jasne, czy ze środków funduszu mają być finansowane tylko prace geologiczne prowadzone przez Ministerstwo Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych (Głównego Geologa Kraju) lub przedsiębiorstwa mu podległe, czy także przez inne podmioty. Wydaje się, iż jakiegokolwiek ograniczenie w tym zakresie byłoby pociągnięciem nietrafnym¹⁹.

Wybór wykonawcy, określony w zarządzeniu, może być - zgodnie z § 7 ust. 2 - dokonany w drodze zlecenia, ogłoszenia przetargu lub zebrania ofert²⁰. Wydaje się, iż w tym zakresie regulacja wykracza

¹⁸Zgodnie bowiem z art. 7 ust. 1 ustawy z 21 grudnia 1983 r. o zmianie niektórych ustaw wprowadzających reformę gospodarczą (Dz.U. nr 71, poz. 318) utraciła moc ustawa z 28 grudnia 1957 r. o dostawach, robotach i usługach na rzecz jednostek państwowych (Dz.U. 1958, nr 3, poz. 7), a tym samym powołane rozporządzenie Rady Ministrów wydane na podstawie delegacji zawartej w art. 10 tej ustawy. Problemy, jakie fakt ten zrodził, i próby ich rozwiązania zawarłem w artykule: Umowa o prace geologiczne. Podstawa i zakres. PUG 1985, nr 10, s. 281.

¹⁹Szerzej na ten temat por. A. W i t o s z: Uwagi na temat charakteru prawnego umowy o prace geologiczne. W: "Problemy Prawne Górnictwa". Red. A. A g o p s z o w i c z. T. 8. Katowice 1986, s. 94 i nast.

²⁰W zakresie związanym z ruchem zakładu górniczego także przedsiębiorstwo górnicze, ten jednak rodzaj wykonawców nie znajdzie zastosowania ze względu na katalog prac wyliczonych w uchwale nr 138 Rady Ministrów.

poza ramy delegacji. Jest zaś ona o tyle niepotrzebna, iż zawarta jest w innych przepisach, które będą miały zastosowanie do problematyki zawierania umów o prace geologiczne lub umów, o których mowa w § 1 ust. 2 pkt 5 uchwały, tj. umów o badania w zakresie zastosowań kopalin w gospodarce.

V

Powołanie funduszu prac geologicznych należy uznać za trafne. Odciąża on bowiem środki budżetu państwa w tym zakresie, przerzucając je na te podmioty, które na podstawie przeprowadzonych badań dokonują eksploatacji określonych kopalin. Waga prac geologicznych nie mogła doprowadzić do sytuacji, iż koszty takich prac obciążałyby wyłącznie zainteresowane pracami podmioty. Wyniki prac mają bowiem znaczenie nie tylko dla tych podmiotów.

Podnieść jednak należało wątpliwości, jakie lektura stosownych w tym względzie przepisów nasuwa. Podane przykłady listy tej nie kończą, lecz są one na tyle drobne, iż można je pominąć, sygnalizując jedynie brak jednolitości co do określenia w omawianych aktach normatywnych organu centralnego. Akty te posługują się bowiem zamiennie terminami Prezes CUG i CUG, aczkolwiek przynajmniej z teoretycznego punktu widzenia nie budzi wątpliwości, że są to dwa różne organy administracyjne o odrębnych kompetencjach, co odnieść należy także do sytuacji zaistniałej po dokonanych zmianach organizacyjnych naczelnych i centralnych organów administracji państwowej.

Антони Витон

ФОНД ГЕОЛОГИЧЕСКИХ РАБОТ

Р е з ю м е

Изменение принципов финансирования многих хозяйственных начинаний охватило также геологические работы. Их финансирование исключено из бюджета государства. Был образован фонд геологических работ как целенаправленный фонд, юридическое основание которого содержится в бюджетном праве, а развитие находит - в качестве исключения - в постановлениях Совета Министров.

Конструкция рассматриваемого фонда вызывает, однако, много сомнений, касающихся, главным образом таких вопросов, как принципы образования фонда геологических работ, принципы распоряжения им, а также предметная область работ, для реализации которых могут быть использованы средства фонда.

В работе автор высказывается, в основном, в пользу главных принципов этого института, однако многие нормирования автор считает неправильными, следствием чего является внесение в заключительные предложения нескольких постулатов *de lege ferenda*.

Antoni Witosz

FONDS VON GEOLOGISCHEN ARBEITEN

Z u s a m m e n f a s s u n g

Die Änderung der Finanzierungsregel von vielen wirtschaftlichen Unternehmen umfaßte auch die geologischen Arbeiten. Ihre Finanzierung wurde aus dem Staatshaushaltsplan herausgenommen. Es wurde der Fonds von geologischen Arbeiten gebildet als Zweckfonds, der seine Rechtsgrundlage im Haushaltsrecht hat, wird aber ausnahmsweise - in den Beschlüssen des Ministerrates entwickelt.

Die Konstruktion des besprochenen Fonds erweckt jedoch viel Zweifel. Die wichtigsten betreffen die folgenden Fragen: Grundsätze der Gestaltung des Fonds von geologischen Arbeiten, Grundsätze über seine Verfügung und den Gegenstandsbereich der Arbeiten, für die Realisierung die Fondsmittel ausgenutzt werden können.

In dem Aufsatz erklärte man sich grundsätzlich für die Hauptgrundsätze dieser Institution. Viel von ihren Grundsätzen wurden jedoch für falsch gehalten, und in weiterem wurden in den Schlußfolgerungen einige Postulate de lege ferenda beantragen.